

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

60730800– Йўл муҳандислиги (темир йўллар)
бакалаврият таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат транспорт университети.

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «24» 08 даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «25» 08 даги 365 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаблари “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамакасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабларини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р	бет
1. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) бакалаврият таълим йўналишининг умумий тавсифи.....	4
1.1. Қўлланиш соҳаси.. ..	4
1.1.1. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши. Малака талабининг қўлланилиши.....	4
1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	4
1.2. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи.....	4
1.2.1. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари	4
1.2.2. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари.....	5
1.2.3. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари.....	5
1.2.4. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.....	5
2. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар.....	7
2.1. Умумий компетенциялар.....	7
2.2. Касбий компетенциялар.....	8
Библиографик маълумотлар.....	9
Келишув варағи.....	10

1 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузги ва сиртки таълим шаклларида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалаврият дастурининг меъёрий муддати 4 йил.

1.1 Қўлланиш соҳаси.

1.1.1 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши Малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2 Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиш бўйича малака талаблари, ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

– бакалаврият битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

– таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

– олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

– кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

– олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар, уларнинг она-оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи.

1.2.1 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) бакалаврият таълим йўналиши “Архитектура ва қурилиш” таълим соҳасига оид йўналиш бўлиб, ўз ичига темир йўл ва йўл хўжалиги соҳасини ривожлантириш, истикболни белгилаш, касбий кўникмага, мутасаддилик қобилиятига йўналтирилган инсон фаолияти воситалари, эксплуатациядаги темир йўлларни қувватини ошириш учун таъмирлашни комплекс лойиҳасини ишлаб чиқиш, темир йўл конструкцияси, уни ҳисоблаш ва лойиҳалаш, йўлни техник ҳолатини баҳолаш ва диагностика қилиш, темир йўл ва йўл хўжалигига

йўналтирилган усуллар ва услубларнинг мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- давлат ва нодавлат ташкилот, корхона ва муассасалар, компаниялар (фирмалар), ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқалар;
- темир йўл ва йўл хўжалигини юритиш, технологик, лойиҳа ва лойиҳа смета ҳужжатларини ишлаб чиқиш, темир йўл ва йўл хўжалиги технологик жараёнлари, йўл хўжалиги машина ва механизмлар мажмуасини бошқариш, ишлаб чиқариш ва амалиётга таъбиқ қилиш жараёнлари, илмий – тадқиқот жараёни.

60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар қурилиши) таълим йўналиши бўйича бакалаврият битирувчилари педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан кейин, профессионал таълим муассасаларида таълимнинг ваколатли бошқарув органлари томонидан аниқланадиган умумкасбий ва ихтисослик фанларини ўқитиш бўйича педагогик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқига эга бўлади. Бакалавриятнинг касб таълими йўналишлари бундан мустасно.

1.2.3 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- илмий-тадқиқот;
- лойиҳавий-конструкторлик;
- фойдаланиш ва сервис хизмати кўрсатиш;
- ишлаб чиқариш;
- ташкилий-бошқарув.

1.2.4 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.

60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ бакалаврият битирувчиси қуйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- танланган фаолият йўналишига мос келувчи илмий-техник ахборотлар, илғор маҳаллий ва хорижий тажрибаларни билиш;
- эксплуатациядаги темир йўлларни таъмирлаш лойиҳаларини техник ва экологик экспертиза қилиш натижаларини тадқиқ қилишда намунавий методикалар ва техник воситаларини қўллаш олиш;
- темир йўл ва йўл хўжалиги соҳасидаги махсус адабиётлар, илмий техникавий маълумотлар, чет элда ва республикада эришилаётган фан ва техника соҳасидаги ютуқларни ўрганиш;
- берилган услублар бўйича экспериментларни қўйиш ва ўтказиш, лойиҳалашни автоматлаштиришнинг стандартлаштирилган пакетлари асосида математик моделлаштириш усуллари эгаллаш;
- интернет тармоғидан энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналтирилган ҳолда қидириб топа олиш;

– темир йўл ва йўл хўжалигини ва бошқариш соҳасида бажариладиган илмий-текшириш ишларини бажаришга қатнашиш;

– рационализаторлик ва ихтирочилик фаолиятини ривожлантириш;

– илмий-тадқиқот натижаларини ва ишланмаларни амалиётга татбиқ этишда қатнашиш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Лойихавий-конструкторлик фаолиятида

– йўл масофаси техник паспорти ва йўл хўжалиги техник ҳолатини тадқиқ этиш;

– йўл ишлари комплекси технологик жараёнларини лойихалаштириш методикасини ишлаб чиқиш;

– эксплуатациядаги темир йўлларни таъмирлаш ишлари комплекс лойихасини ишлаб чиқиш, уларни таққослаш ва оптимал вариантини танлаш;

– бажарилаётган тажриба-конструкторлик ва амалий ишлар мавзуси бўйича математик, информацион ва имитацион моделларни ишлаб чиқиш ва тадқиқот қилиш;

– темир йўл ва йўл хўжалиги технологик жараёнлари лойихавий ва дастурий ҳужжатларни ишлаб чиқиш;

– темир йўллар юқори ва пастки қурилмалари конструкциялари параметрлари, уларни иш қобилиятини таҳлил қилиш ва синовларини ўтказиш;

– амалиётда қурилиш жараёнлари технологияларининг халқаро ва касбий стандартларини, замонавий методологияларни, инструментал ва ҳисоблаш воситаларини тайёргарлик ихтисослигига мос равишда қўллаш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Фойдаланиш ва сервис хизмати кўрсатиш фаолиятида

– йўл хўжалигини юритиш тизими техник асоси ҳисобланган йўл юқори қурилмасини фойдаланиш шароити ўзгаришига қараб ҳар хил турдаги конструкцияларни қўллаш;

– йўл хўжалигини юритиш тизими технологик асоси ҳисобланган таъмирлаш ишлари андозавий технологик жараёнларидан фойдаланиш;

– йўл хўжалигини юритиш тизими ташкилий асоси ҳисобланган йўл хўжалигини юритиш тизими технологик асоси ҳисобланган йўл машина станциялари (ЙМС) кучи ва воситаларидан таъмирлаш ишларида фойдаланиш;

– темир йўл конструкциялари ва асбоб-ускуналарининг техник ҳолатини текшириш ва қолдиқ ресурсини баҳолаш;

– юқори тезликли поездлар ҳаракати ташкил этилган участкаларда таъмирлаш ишларини сифатини таъминлаш мақсадида индивидуал технологик жараёнлар асосида амалга ошириш;

– йўл хўжалиги асосий муаммоси ҳисобланган йўл элементларининг узок муддатли хизматини таъминлаш;

– поездлар ҳаракати хавфсизлигини таъминловчи йўл иншоотлари ва объектларига тегишли бўлган муҳандислик ва ташкилий вазифаларни қўйиш ва ечиш;

– темир йўл изи конструкцияларининг техник ҳолатини баҳолаш ва диагностика қилиш *қобилиятига эга бўлиши керак.*

Ишлаб чиқариш фаолиятида:

– қурилиш объектларида уста, иш юритувчи бўлиб ишлаш, қурилиш ишлаб чиқаришининг технологик жараёнларини бажариш;

- йўл ишларини бажариш технологик жараёнларининг ҳисобий–технологик хариталарини тузиш ва қўллаш;
- таъмирлаш ишларида қўлланиладиган материаллар ва конструкцияларнинг сифатини назорат қилиш;
- йўл ишларини бажаришда технологик интизомга риоя қилинишини назорат қилиш;
- йўл ишларини бажариш технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш;
- темир йўл изидан жорий фойдаланиш ва капитал таъмирлаш;
- мавжуд темир йўлларни қайта қуриш ишларини ташкиллаштириш;
- темир йўл изини жорий ва капитал таъмирлашда машина ва механизмлардан самарали фойдаланиш;
- амалий фаолиятда автоматлаштирилган тизимларнинг инструментал воситаларини ривожлантириш ва улардан фойдаланиш;
- касбий этика кодексига риоя қилиш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- ишлаб чиқариш фаолияти сифатини бошқариш жараёнларини ишлаб чиқиш ва татбиқ қилиш;
- ишлаб чиқариш жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларини режалаштириш;
- ишлаб чиқариш жараёнларида замонавий ахборот технологияларидан фойдаланиш механизмини ишлаб чиқариш ва мониторингини олиб бориш;
- темир йўл ва йўл хўжалигига оид муаммолар ечимларини амалиётга татбиқ этиш;
- темир йўл қурувчилари жамоаси ишини ташкил қилиш;
- темир йўл хўжалигини такомиллаштириш фикрлари ҳар хил бўлган шароитда бошқарув қарорларини қабул қилиш;
- темир йўл таъмирлаш ишларини бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш ва уни бажариш, назорат қилиш ва амалга оширган ишининг натижаларини баҳолаш;
- йўл хўжалиги иншоотлари ва қурилмаларини жорий сақлаш ва таъмирлаш ишларида атроф-муҳит муҳофазаси, ёнғин, техника ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мослигини мониторинг қилиш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

2 60730800 – Йўл муҳандислиги (темир йўллар) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1 Умумий компетенциялар:

- давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий-иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш;
- хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид ҳужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий

билимларга эга бўлиши ҳамда улардан касб фаолиятида фойдалана билиш;

- ахборот технологияларини касбий фаолиятида қўллай билиши, ахборотларни йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиш;

- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиш;

- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида тасаввурга эга бўлиш.

2.2 Касбий компетенциялар:

- меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни излаш, таҳлил қилиш ва улардан касбий фаолиятида фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиш;

- ташкилий тузилмаларни оптималлаштириш, кадрларни бошқариш стратегиясини қўллаш, тадбирларни режалаштириш ва амалга ошириш кўникмаларига эга бўлиш;

- музокаралар, учрашувлар, ишбилармонлик ёзишмаларини олиб бориш ва онлайн алоқаларни амалга оширишни билиш;

- корпоратив ахборот тизимларини, статистик таҳлил ва ҳисоботларни тайёрлашни, маълумотлар базасини юритишни билиш;

- соҳада бошқарув вазифаларини, ишни ташкил қилиш, ходимлар жамоасига етакчилик қилишни билиш;

- соҳада рақобатдошликни таъминлашга қаратилган ташкилот стратегиясини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш кўникмаларига эга бўлиш;

- лойиҳалар, бизнес-режалар ва шартномаларни шакллантириш ҳамда бошқариш, ижрочилар фаолиятини мувофиқлаштириш кўникмаларига эга бўлиш;

- бизнес юритишнинг иқтисодий ва ижтимоий шароитларини баҳолаш, янги бозор имкониятларини аниқлаш ва янги бизнес моделларини шакллантиришни билиш;

- темир йўл ва йўл ҳўжалиги бўйича лойиҳа ва ишланмалардан ишлаб чиқаришда самарали фойдаланиш, лойиҳаларни бошқариш, ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларини режалаштириш, бўлиши мумкин бўлган хавф-хатарларни таҳлил қилиш кўникмаларига эга бўлиш.

- темир йўл изи техник ҳолатини баҳолаш ва диагностика қилиш, темир йўл ҳўжалигини юритиш, машина ва механизмлар мажмуасидан самарали фойдаланиш усулларини танлаш ва қўллаш қобилиятига эга бўлиш.

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гурух Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

темир йўл ва йўл хўжалиги, эксплуатациядаги темир йўллар, йўл хўжалиги технологик жараёнлари, йўл хўжалигини юритиш тизими, йўл машина станциялари, юкори тезликли поездлар ҳаракати, жорий ва капитал таъмирлаш, темир йул изи техник ҳолати, малака талаби, кредит-модуль тизими, касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, ўқув режаси, фан дастури, бакалаврият, ўқув жараёни, лойиҳавий-конструкторлик фаолияти, илмий-тадқиқот иши, хизмат кўрсатиш, ишлаб чиқариш-технологик, ташкилий-бошқарув, малакавий амалиёт, битирув малакавий иши, давлат аттестацияси, мустақил таълим, ўқув фанлари блоки, олий ўқув муассаси, таълим жараёни, ишлаб чиқариш.

КЕЛИШУВ ВАРАҒИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ:

Тошкент давлат транспорт университети

Ректор О.Абдурахманов

202__ йил «__» _____
М.Ў.

КЕЛИШИЛДИ:

Ўзбекистон Республикаси
Транспорт вазирлиги

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги Олий таълимни
ривожлантириш тадқиқотлари ва
илғор технологияларни татбиқ этиш
маркази

Вазир ўринбосари А.Муминов

Директор в.б. М.Эсонов

202__ йил «__» _____
М.Ў.

202__ йил «__» _____
М.Ў.

“Ўзбекистон темир йўллари” АЖ
Персонални бошқариш ва кадрларни
тайёрлаш бошқармаси

Тошкент архитектура-қурилиш
институтини

Бошқарма
бошқаруви А.Хамролиев

Ректор Р.Ҳакимов

202__ йил «__» _____
М.Ў.

202__ йил «__» _____
М.Ў.